

Katedrála, pražská kapitula a kapitulní kostely

Situace pražské katedrály byla a je – ve srovnání s katedrálami v jiných zemích – dosti specifická, což vyplývá už z jejího umístění v centru sídelního hradu českých králů. Katedrála je ovšem především kostelem pražského biskupa, jehož působení, stejně jako působení každého kněze v duchovní správě, je vázáno na kostel, ke kterému je ustanoven. Kostel biskupův, katedrála, je současně prvním kostelem diecéze, podle něhož se ostatní řídí stejně jako kněžstvo respektuje svého biskupa. Je proto na místě si blíže všimnout uspořádání, funkce i podoby pražské katedrály v době Arnošta z Pardubic, všeho dění uvnitř chrámu i toho, jak tehdy vypadala sama stavba a její vybavení, případně jak do ní Arnošt zasahoval. Vždyť do doby tohoto arcibiskupa spadají počátky přestavby katedrály do dnešní gotické podoby, která probíhala za současného užívání staré románské baziliky. Ale nejen vnější podoba chrámu, především dění, které se v něm odehrávalo, a jeho zabezpečení bude předmětem našeho zájmu. Sledovat, které skupiny kleriků tu vedle biskupa působily a případně v jakém byly vzájemném vztahu, to by mělo pomoci postihnout, jak vypadala liturgie v katedrále a kdo ji měl na starosti. Katedrální liturgické dění bylo vzorem pro ostatní kostely diecéze, ale přeci mělo svou specifiku, vázanou na samu zvláštnost pražské katedrály, na ono její vnější spojení se sídelním Hradem. Tato skutečnost sama se v liturgii odrážela a současně symbolizovala i specifické propojení světské a duchovní moci. Tomuto stavebnímu i ideovému prolnutí katedrály jako symbolu duchovní moci s Hradem, symbolem Království, dala dodnes trvajících podobu právě doba, kterou sledujeme.

Při převzetí pallia 21. listopadu 1344 položil Arnošt z Pardubic spolu s členy panovnického rodu základní kámen novostavby gotické katedrály sv. Víta. O tři roky dříve, ještě jako děkan pražské kapituly a v jejím zastoupení, přijal od krále Jana jeho darování příjmů z urbury, jež král určil na znovuzřízení stříbrných náhrobků sv. Václava a Vojtěcha a dále na novou chrámovou stavbu. Při oné slavnosti položení základního kamene král svůj slib zopakoval, tentokrát už s určením pouze na vybudování nové stavby; zdálo by se tedy, že k rekonstrukci náhrobků obou zemských patronů došlo už v onom tříletí. Avšak olověná autentika Arnošta z Pardubic, která byla nalezena roku 1880 v hrobce sv. Vojtěcha, dosvědčuje otevření schránky z hrobu téhož světce a osvědčení pravosti jeho ostatků

27. Chórové kaple pražské katedrály postavené podle plánu Matyáše z Arrasu; Arnoštova kaple je první vpravo od centrální kaple sv. Trojice.